

АНОТАЦІЯ

Мазур Д. В. Розвиток професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів у процесі фахової підготовки. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки. – Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне, 2020 рік.

Кваліфікаційну наукову працю присвячено проблемі розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів у процесі фахової підготовки. Дослідження містить нові, раніше не розв'язані наукові положення, які полягають у науковому обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов, форм, методів і засобів їхнього впровадження задля успішного розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів.

Шляхом аналізу дотичної до проблеми дослідження філософської, психологічної, педагогічної, культурологічної та мистецтвознавчої літератури, у якій осмислено сутність понять «рефлексія», «професійна рефлексія», «художня рефлексія», констатовано про наявність на сучасному етапі розвитку науки різних міждисциплінарних трактувань такого складного різнопланового утворення, як професійна рефлексія, широкого спектра підходів до тлумачення змістового наповнення останнього, а також аспектів і специфічних особливостей його застосування на практиці.

На основі дослідження наукових матеріалів із проблеми професійної рефлексії в контексті управління колективним виконавством сформульовано авторське визначення поняття «професійна рефлексія керівника інструментального колективу», що охоплює:

- пізнання та переосмислення керівником інструментального колективу власного внутрішнього світу, аналіз своїх почуттів, думок і дій, пов'язаних з управлінням колективним виконавством;
- усвідомлення керівником того, як сприймають і бачать учасники

колективу, колеги та довколишні його фахову діяльність;

- інтерпретація виконуваних творів шляхом рефлексивного зіставлення власного бачення й емоційного сприйняття музичного твору із певною епохою та художнім змістом і образним рядом, який задумано композитором;

- здатність керівника інструментального колективу оцінити творчий акт із позицій глядачів зокрема та соціуму загалом у процесі концертної діяльності;

- діагностування, осмислення та способів організації професійної сфери діяльності:

- аналіз та оцінювання вже виконаної роботи інструментальним колективом;

- координація поточної діяльності ансамблю;

- уявлення, планування, процес роздумів і пошуку нових ідей щодо майбутньої перспективної художньо-естетичної роботи інструментального колективу.

У дисертації наголошено на важливості за сучасних динамічних умов сьогодення не тільки поставати кваліфікованим і компетентним фахівцем у своїй царині, а й виявляти здатність до професійної рефлексії як неодмінного складника проєктування творчої діяльності, що забезпечує професійне зростання та оцінювання власного «Я». Саме рефлексивний метод уможливорює осмислення своєї діяльності, формування комплексу вимог до самого себе й адекватне оцінювання власної діяльності та діяльності членів колективу, прогнозування своїх дій і вчинків, вироблення нового стилю мислення, розкриття та передбачення проблем обраної професійної діяльності, а також удосконалення якості праці. Це слугуватиме досягненню такого першорядного завдання, як: формування особистості висококласного компетентного професіонала – майбутнього лідера-керівника інструментального колективу.

Визначено компонентну структуру розвитку професійної рефлексії керівника інструментального колективу, яка складається із ціннісно-мотиваційного, пізнавально-когнітивного, особистісно-комунікативного та діяльнісно-творчого компонентів. Схарактеризовано кожен із них.

Ціннісно-мотиваційний компонент розглянуто як ціннісну установку

професійного буття керівника, що набуває вияву в його прагненні до активної динамічної й ефективної фахової діяльності, мотивації до досягнення рівня висококласного та компетентного спеціаліста шляхом постійного самоаналізу та професійної рефлексії, потребі самопізнання та самооцінювання, адекватному розумінні почуттів і думок учасників колективу та довколишніх.

Пізнавально-когнітивний компонент відзначається спрямованістю особистості до самостійно-пошукової діяльності, цілісного пізнання навколишнього світу та вивчення новітньої наукової, методичної, навчальної та спеціальної мистецтвознавчої літератури, використання й упровадження інноваційних технологій, рефлексивного опрацювання професійних предметних знань.

Особистісно-комунікативний компонент визначає загальний рівень комунікативної культури майбутніх керівників інструментальних колективів, їхніх особистісних вольових якостей і рефлексивного мислення, уміння долати непередбачувані проблемні ситуації, наявність діалогічної взаємодії з учасниками колективу – суб'єкт-суб'єктних зв'язків.

Діяльнісно-творчий компонент пов'язаний із процесом набуття керівником ключових компетентностей, самоосвітою, фаховою самореалізацією, творчою активністю, здатністю до застосування професійної рефлексії на практиці, створенням новітніх, раніше не відомих духовних і матеріальних цінностей.

Професійна рефлексія в такому контексті сприяє появі у майбутнього керівника стійкої ініціативності та наполегливого волевиявлення, бажання самовдосконалюватися та самостверджуватися шляхом створення й організації власних музичних інструментальних колективів, стимулює інтерес до експериментування та пошуку нового у творчості, набуття непересічності без виходу за межі морально-етичної площини й істинних культурологічних цінностей.

Теоретично обґрунтовано педагогічні умови розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів, як-от:

- поетапність розвитку професійної рефлексії у процесі фахової підготовки

студентів – мотивування та стимулювання їх до застосування професійної рефлексії у практичній діяльності;

- діалогізація навчально-виховного процесу на основі міжособистісних суб'єкт-суб'єктних зв'язків викладача та майбутнього керівника інструментального колективу;

- заохочення студентів до творчого самовираження шляхом реалізації їхніх креативних ініціатив і проєктів у музично-виконавській концертній діяльності та у сфері управління колективним виконавством;

- навчально-методичне забезпечення майбутніх керівників інструментальних колективів щодо управління колективним виконавством загалом та оперування ними професійною рефлексією в ході їхньої творчої діяльності зокрема;

- забезпечення оптимальної освітньої системи для розвитку творчої особистості керівника інструментального колективу внаслідок створення рефлексивного середовища.

Розроблено й експериментально апробовано методику розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів у процесі фахової підготовки, яка відповідає вимогам освітніх стандартів, а також визначено такі її складники, як: мета (розвиток професійної рефлексії), структура (ціннісно-мотиваційна, пізнавально-когнітивна, особистісно-комунікативна, діяльнісно-творча), принципи (гуманізації, наочності, системності та послідовності, цілісності і єдності, активності та самостійності), педагогічні умови, етапи дослідження (пошуково-констатувальний, моделювання, формувальний, узагальнювально-завершальний), організаційні форми (предмети професійно-орієнтованого циклу – лекції, практичні, семінарські, індивідуальні, заняття з виконанням творчих завдань; позааудиторна робота – самостійна, дослідницька, творча робота, самоосвіта й самоаналіз, навчально-виробнича практика), методи навчання (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, активно-пошукові, проблемні), критерії та результати.

На формувальному етапі експерименту теоретично обґрунтовано й

експериментально перевірено методику розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів у процесі фахової підготовки, що постає цілісною системою взаємопов'язаних структурних компонентів, підпорядкованих меті та завданням ефективного розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів, а також охоплює чотири етапи експериментальної роботи: перший – ціннісно-мотиваційний (усвідомлення студентами позитивного значення рефлексивного мислення та професійної рефлексії в ході управління колективним виконавством), другий – пізнавально-когнітивний (рефлексивне опрацювання студентами предметних фахових знань і переосмислення набутого досвіду), третій – особистісно-комунікативний (формування комунікативної культури студентів на основі професійної рефлексії) та четвертий – діяльнісно-творчий (реалізація студентами набутих професійних і рефлексивних знань).

Удосконалено окремі механізми та функції процесу розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів в умовах освітнього середовища мистецьких ЗВО на основі впровадження у навчальний процес спецсеминарів і методичних рекомендацій.

Результатом проведення передбаченої в дослідженні фахової підготовки майбутніх керівників інструментальних колективів із використанням міжпредметних зв'язків і спеціально організованої практики, де студенти мали змогу втілювати свої творчі задуми, стало набуття представниками експериментальної групи обізнаності з найважливіших напрямів застосування професійної рефлексії у музично-педагогічній діяльності, розуміння ними способів розв'язання проблем творчого процесу, виокремлення пріоритетного та другорядного в роботі з інструментальним колективом, що пов'язане з уміннями майбутніх керівників розставляти акценти нагальності та розуміти послідовність виконання завдань. Саме професійна рефлексія уможливила розвиток таких поліфункціональних проєктувально-конструктивних здібностей студентів у процесі їхнього фахового становлення.

Ефективність пропонованої в роботі методики розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів у ході

формування експерименту встановлено завдяки вимірюванням, виконаним у експериментальній і контрольній групах. Результати дослідження перевірено у процесі проведення діагностичних зрізів на початку формування частини дослідної роботи та на момент її завершення. Такий підхід дав змогу простежити процесуальність і динаміку розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів у ході фахової підготовки й у контексті цілісної комплексної характеристики особистості, й у вимірі окремих її структурних компонентів – ціннісно-мотиваційного, пізнавально-когнітивного, особистісно-комунікативного та діяльнісно-творчого.

Констатовано про значно менші зміни показників усвідомлення базових принципів застосування професійної рефлексії й осмислення механізму інтерпретації студентів контрольної групи. Йдеться про несформованість у останніх системного бачення застосування професійної рефлексії у творчій практичній діяльності, стихійний характер розвитку таких умінь, ґрунтованість розуміння сутності аналізованої якості, здебільшого, на теоретичних положеннях, а відтак належність його до площини психології, що позначено відірваністю від практики – особливо в контексті застосування професійної рефлексії під час управління колективним виконавством. Виявлено, що під час проходження оркестрової практики студенти контрольної групи потребували щільнішого психолого-педагогічного супроводу, тоді як студенти експериментальної групи, аналізуючи різноманітні непередбачувані поточні ситуації, осмислено використовували психологічні знання, інтенсивно застосовували професійну рефлексію в творчій практичній діяльності, а тому були більш самостійними, активними, наполегливими під час виконання поставлених завдань.

Установлено, що основоположними засадами авторської методики є єдність освітніх цілей щодо стимулювання мотивації студентів до розвитку професійної рефлексії й урахування в освітньому процесі специфіки поетапності її розвитку в ході фахової підготовки. За результатами експериментальної роботи простежено позитивну динаміку змін характеру та рівнів розвитку професійної рефлексії в експериментальній групі порівняно з

контрольною, що підтверджує доцільність та ефективність упровадження розроблених організаційно-педагогічних умов у освітній процес закладів вищої освіти.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в тому, що:

– уперше науково обґрунтовано й експериментально перевірено ефективність педагогічних умов, форм, методів і принципів структурно-процесуальної моделі розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів у процесі фахової підготовки, що забезпечує успішність управління колективним виконавством; визначено компонентну структуру розвитку професійної рефлексії керівника інструментального колективу (ціннісно-мотиваційний, пізнавально-когнітивний, особистісно-комунікативний і діяльнісно-творчий); схарактеризовано зміст і сутність поняття «професійна рефлексія керівника інструментального колективу»;

– уточнено специфіку організаційно-управлінської роботи керівника інструментального колективу, що постає поліфункціональною творчою діяльністю з огляду на всебічне застосування ним професійної рефлексії; критерії, показники та рівні розвитку професійної рефлексії (низький, середній, достатній і високий);

– упроваджено в освітній процес рефлексивне середовище шляхом цілеспрямованого наскрізного розвитку професійної рефлексії студентів, позитивної професійної мотивації до навчання та творчого самовдосконалення, побудови навчального процесу на основі інтерактивної рефлексивної діалогізації та взаємодії викладача зі студентами за принципом суб'єкт-суб'єктних зв'язків; теоретично обґрунтовано та систематизовано дидактичний інструментарій розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів;

– подальшого розвитку набули організаційно-методологічні підходи та теоретичні засади процесу підготовки майбутніх керівників інструментальних колективів шляхом професійної рефлексії.

Практичне значення дослідження полягає в розробленні й упровадженні

в освітній процес спецсемінірів, методичних рекомендацій із проблем удосконалення форм і методів керування різноманітними інструментальними колективами та застосування керівником професійної рефлексії в процесі художнього акту в ході вивчення предметів із методики викладання фахових дисциплін, історії оркестрового й ансамблевого виконавства, оркестрово-ансамблевого класу, лекцій із курсу музичної психології та курсу «Етика. Естетика», під час практикуму роботи з оркестром.

Основні положення та рекомендації щодо розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів у процесі фахової підготовки впроваджено в освітній процес підготовки фахівців зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету (довідка про впровадження № 05-24/35 від 26.02.2020 р.), Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (довідка про впровадження № 03-28/04/1950 від 28.02.2020 р.), Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (довідка про впровадження № 5/20 від 14.02.2020 р.).

Одержані результати дослідження є авторською розробкою специфіки розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів у контексті управління колективним виконавством.

Ключові слова: рефлексія, професійна рефлексія, інструментальний колектив, професійна рефлексія майбутніх керівників інструментальних колективів, фахова підготовка, фахове самовдосконалення, управління колективним виконавством.

ABSTRACT

Mazur D.V. Development of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles in the process of professional training. – Manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in specialty 011 – Educational, pedagogical sciences. – Rivne State University of the Humanities, Rivne, 2020.

The manuscript deals with to the problem of the development of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles in the process of professional training. The study contains new, previously unsolved scientific provisions, which consist in scientific substantiation and experimental verification of the effectiveness of pedagogical conditions, forms, methods and means of their implementation for the successful development of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles.

Based on the analysis of related to the research problem philosophical, psychological, pedagogical, culturological and art literature, which is devoted to understanding the essence of the concepts “reflection”, “professional reflection”, “artistic reflection”, it is stated, that at the present stage of development of science that there are different interdisciplinary interpretations of this complex diversity, aspects and specifics of the application of professional reflection in practice.

We formulated the definition of the “professional reflection of the leader of an instrumental ensemble” concept, based on the study of scientific materials on the problem of professional reflection in the context of managing collective performance, which is understood as:

- cognition and rethinking by the leader of the instrumental ensemble of their own inner world, analysis of their feelings, thoughts and actions related to the management of collective performance;
- awareness of the leader of how the team members, colleagues and others around him perceive and see his professional activity;
- interpretation of performed works by reflexive matching of one’s own vision and emotional perception of a musical composition with a certain era and artistic content and imagery, as is was planned by the composer;
- the ability of the leader of the instrumental ensemble to evaluate the creative act from the standpoint of the audience and society in general in the process of concert activities;
- diagnostics, understanding and the and method of organizing the professional sphere of activity in general:

- analysis and evaluation of the work already done by the instrumental ensemble;
- coordination of the current activities of the ensemble;
- representation, planning, the process of reflection and search for new ideas for future promising artistic and aesthetic work of the instrumental ensemble.

The work emphasizes that in the modern dynamic conditions of the today it is important to be not only a qualified and competent specialist, but also to have the ability to professional reflection, that is a necessary component of the design of creative activity, which ensures professional growth and assessment of the own “Self”. It is noted that the reflective method makes it possible to comprehend your own activities, form a set of requirements for yourself and adequately assess your activities and team members, predict your own actions and deeds, form a new style of thinking, identify and foresee problems in your professional activities, improving the quality of work. This will serve to achieve the primary task: the formation of the personality of a highly qualified competent professional – the future leader of the instrumental ensemble.

The component structure of development of professional reflection of the leader of instrumental ensemble which consists of value-motivational, cognitive-cognitive, personal-communicative and activity-creative components is defined, and the characteristic of each of them is carried out.

The value-motivational component is revealed as the value setting of the professional being of a leader and is expressed by his desire for active dynamic and effective professional activity, motivation to be a high-class and competent specialist through constant introspection and professional reflection, the need for self-knowledge and self-esteem, in an adequate understanding of the feelings and thoughts of the participants team and others.

The cognitive component is characterized by the orientation of the individual towards self-search activity, towards a holistic knowledge of the surrounding world and the study of the latest scientific, methodological, educational and special art history literature, towards the use and implementation of innovative technologies, reflexive processing of professional subject knowledge.

The personal-communicative component determines the general level of communicative culture of future leaders of instrumental groups, their personal volitional qualities and reflective thinking, the ability to overcome unpredictable problem situations, the presence of dialogic interaction with team members –subject-subject relations.

The activity-creative component is characterized by the process of acquisition of key competencies by the leader and is determined by the focus on self-education, professional self-realization, creative activity, ability to apply professional reflection in practice, to create new, previously unknown spiritual and material values.

Professional reflection in this context contributes to the emergence of a future leader of sustainable initiative and persistent expression of will, the desire to improve and assert himself by creating and organizing his own musical instrumental groups, stimulates interest in experimenting and looking for new things in creativity, to be outstanding, without going beyond the moral and ethical plane and true cultural values.

Theoretical substantiation of pedagogical conditions of development of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles has been carried out:

- gradual development of professional reflection in the process of professional training of students – motivating and stimulating them to use professional reflection in practice;
- dialogization of the educational process on the basis of interpersonal subject-subject relations of the teacher and the future leader of the instrumental ensemble;
- encouraging students to express themselves creatively through the implementation of their creative initiatives and projects in music and concert activities and in the field of collective performance management;
- educational and methodological support for future leaders of instrumental ensembles to manage collective performance in general and operate them with professional reflection in the course of their creative activities in particular;

- providing an optimal educational system for the development of the creative personality of the leader of the instrumental team by creating a reflective environment.

A methodology for the development of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles in the process of professional training that corresponds with the requirements of educational standards has been developed and experimentally tested, and its components are determined, such as: purpose (development of professional reflection), structure (value-motivational, cognitive, personal-communicative, activity-creative), principles (humanization, clarity, system and sequence, integrity and unity, activity and independence), pedagogical conditions, stages of research (exploratory, modelling, formative, generalizing-final), organizational forms (subjects of professionally-oriented cycle – lectures, practical sessions, seminars, individual, classes with creative tasks, and extracurricular – independent, research, creative work, self-education and self-analysis, educational and productive practice), teaching methods (explanatory-illustrative, reproductive, active search, problem), criteria and results.

At the formative stage of the experiment, the methodology for the development of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles in the process of professional training was theoretically substantiated and experimentally tested, which is presented as an integral system of interrelated structural components subordinate to the goals and objectives of the effective development of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles, encompassing four stages of experimental work: the first – value-motivational (understanding by students of the positive value of reflexive thinking and professional reflection in the course of managing the collective performance), the second is cognitive (reflexive elaboration by students of subject professional knowledge and rethinking of the gained experience and rethinking of accumulated experience), the third is personal-communicative (formation of communicative culture of students, based on professional reflection) and the fourth – activity-creative (implementation by students of acquired professional and reflective knowledge).

Certain mechanisms and functions of the process of development of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles in the educational environment of art institutions of higher education were improved due to the introduction of special seminars and methodological recommendations into the educational process.

In general, the result of our organized professional training of future leaders of instrumental ensembles using interdisciplinary links and specially organized practice, where students embodied creative ideas, was the acquisition of representatives of the experimental group awareness of the main areas of professional reflection in music-pedagogical activity, their understanding of ways to solve problems of organizing the creative process, separating the main and secondary in working with the instrumental team, when future leaders set priorities of urgency and understood the sequence of tasks. It was professional reflection that made the development of such multifunctional design-constructive abilities of students in the process of their professional development.

The effectiveness of the methodology used for the development of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles during the formative experiment was established due to the measurements that were carried out in the experimental and control groups. The verification of the results of our study was implemented in the process of carrying out diagnostic sections at the beginning of the forming part of the research work and at the time of its completion. This approach made it possible to trace the process and dynamics of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles in the course of professional training both in the context of a holistic complex characteristics of the individual and in the context of its individual structural components – value-motivational, cognitive, personal-communicative and activity-creative.

At the same time, there were significantly smaller changes in the indicators of the understanding by students of the basic principles of the application of professional reflection and their understanding of the interpretation mechanism in the control group. This is explained by their lack of a systematic understanding of the use of professional reflection in creative activity, the development of these skills is highly

spontaneous. Their apprehension of this quality is usually based on theoretical positions and lies in the plane of psychology, quite detached from practice, and especially in the context of the use of professional reflection in the management of collective performance. During the orchestral practice, students needed deeper psychological and pedagogical support, while the students of the experimental group, analyzing various unpredictable current situations, meaningfully used psychological knowledge, intensively applied professional reflection in creative practice, and therefore were more independent, active and persistent in solving tasks.

It has been established that the fundamental principles of the proposed methodology is the unity of educational goals to stimulate motivation of students to develop professional reflection and take into account the specifics of the stage-by-stage of its development in the course of professional training in the educational process. According to the results of the experimental work, a positive dynamics was established in the nature and levels of development of professional reflection in the experimental group in comparison with the control, which confirms the expediency and effectiveness of the implementation of the developed organizational and pedagogical conditions in the educational process of higher educational institutions.

Scientific novelty of the obtained results is the following:

– for the first time it was scientifically substantiated and experimentally tested the effectiveness of pedagogical conditions, forms, methods and principles of structural-procedural model of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles in the process of professional training, which ensures the success of collective performance management; the component structure of development of professional reflection of the leader of instrumental ensemble is defined (value-motivational, cognitive, personal-communicative and activity-creative); the content and essence of the concept “professional reflection of the leader of the instrumental ensemble” are characterized;

– the specifics of the organizational and managerial work of the head of the instrumental group has been determined, which personifies polyfunctional creative activity, taking into account his comprehensive application of professional reflection;

criteria, indicators and levels of development of professional reflection (low, medium, sufficient and high);

– the reflective environment was introduced in the educational process through purposeful end-to-end development of professional reflection of students, positive professional motivation for learning and creative self-improvement, construction of educational process on the basis of interactive reflective dialogue and interaction of teacher with students on the principle of subject-subject relations; theoretically substantiated and systematized didactic tools for the development of professional reflection of future leaders of instrumental ensembles;

– the organizational and methodological approaches and theoretical foundations of the process of training of the future leaders of instrumental ensembles were developed further through the professional reflection.

The practical significance of the research lies in the development and implementation of special seminars in the educational process, methodological recommendations on the problems of improving the forms and methods of managing various instrumental groups and the use of professional reflection by the leader in the process of an artistic act in the course of studying subjects on the methodology of teaching professional disciplines, the history of orchestral and ensemble performance, orchestral-ensemble class, lectures on the course of musical psychology and the course “Ethics. Aesthetics”, during a workshop on working with an orchestra.

The main provisions and recommendations for the development of professional reflection of future leaders of instrumental groups in the process of professional training are implemented into the educational process of training specialists in the specialty 025 “Music” of the Institute of Arts of Rivne State University of the Humanities (certificate of implementation № 05-24/35, 26.02.2020), Lesya Ukrainka Eastern European National University (certificate of implementation № 03-28/04/1950, 28.02.2020), Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University (certificate of implementation № 5/20, 14.02.2020).

The obtained results of the research are the author's development of the specifics of the development of professional reflection of future leaders of instrumental groups in the context of collective performance management.

Key words: reflection, professional reflection, instrumental ensemble, professional reflection of future leaders of instrumental ensemble, professional training, professional self-improvement, management of collective performance.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Статті в зарубіжних наукових періодичних виданнях:

1. Мазур Д. В. (2020) Критерії та рівні розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів. *International Journal of Innovative Technologies in Social Science*. 5(26). doi: 10.31435/rsglobal_ijitss/30062020/7132

Статті в наукових фахових виданнях України:

2. Мазур Д. В. Музика як важливий чинник впливу на емоційну сферу людини: історико-теоретичний аспект. *Нова педагогічна думка*. 2015. № 2 (82). С. 168–171.

3. Мазур Д. В. Розвиток професійної рефлексії керівника інструментального колективу як педагогічна проблема. *Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В. М.]. Вип. 26 (1-2019). Ч. 1. Кам'янець-Подільський, 2019. С. 131–137.*

4. Мазур Д. В. Проблема розвитку професійної рефлексії керівників інструментальних колективів у процесі фахової підготовки. *Нова педагогічна думка*. 2019. № 3 (99). С. 167–170.

5. Мазур Д. В. Компонентна структура розвитку професійної рефлексії керівника інструментального колективу. *Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред.*

Лабунець В. М.]. Вип. 27 (2-2019). Кам'янець-Подільський, 2019. С. 208–213.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Мазур Д. В. Специфіка розвитку професійної рефлексії керівника інструментального колективу. *Мистецька освіта та розвиток творчої особистості: європейський вимір*: матеріали V наук.-практ. конф. (26 березня 2019 р., Інститут мистецтв РДГУ). Рівне, 2019. С. 46–53.

7. Мазур Д. В. Стан розвитку професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів. *Мистецька освіта та розвиток творчої особистості: європейський вимір*: матеріали VI наук.-практ. конф. (25 березня 2020 р., Інститут мистецтв РДГУ). Рівне, 2020. С. 11–16.